

ОБРАЗ МАТЕРІ В РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

(виховна година, 9–11 кл.)

•Мета

- X ознайомити учнів із героїчними сторінками історії нашої країни;
- X сформулювати уявлення про військовий обов'язок, і материнські почуття; прищепити інтерес до історії своєї країни;
- Підвищити інформаційну культуру учнів;
- виховувати моральну, гуманну особистість.

Обладнання:

- * комп'ютер, мультимедійний проектор, екран, презентація «Материнське серце» з використанням відеоролика «Реквієм на піску» (автор-виконавець Ксенія Симонова);
- X виставка фотографій, листівок, репродукцій за темою;
- * виставка творчих робіт учнів, присвячених матері та святу Перемоги;
- * твір Ф. Шуберта «Аве, Маріє»; пісня «Священна війна», пісня «Балада про матір», пісня «Мама моя».

ХІД ЗАХОДУ

1-й ведучий. У людини в усі часи було і є безліч священних понять: Батьківщина, дім, любов. І є одне, що об'єднує ці поняття. Це — мати. Матуся... Це ім'я найдорожче будь-якої святині, тому що з ім'ям цим пов'язане саме поняття життя,

2-й ведучий. Можна нескінченно говорити про матерів.. Добрі, ніжні, горді, мужні матері! Скільки щастя несете ви світу, скільки життів врятували ви, скільки бід прогнали ваші добрі справи і слова, скільки подвигів скоєно відважними вашими серцями! Де знайти слова, що змогли б повідати про невичерпність материнської любові, передати щедрість материнських сердець? І складають люди про матерів вірші, пісні, прекрасні легенди і серйозні книги,

1-й читець

Свет любви ей издревле завещан,
Так вот и стоит она в веках:
Самая прекрасная из женщин —
Женщина с ребенком на руках!

Пусть ей вечно соднце рукопещет,
Так она и будет жить в веках,
Самая прекрасная из женщин —
Женщина с ребенком на руках!

С, Островий

Фоном звучить пісня «Священна війна», на екрані демонструються слайди із зображенням плакатів часів війни або уривок з документальною фільму.

1-й ведучий. Коли війна чорним горем налетіла на нашу країну, материнська любов зрівнялася з подвигом. Скільки сліз пролито матерями

Первой пулей
на войне любой
Поражают сердце
гигатеркское.
Кто б ни выиграл
последний бой,
А страдает сердце
вдатермнекое.

К. Кулиев

СЦЕНАРІЙ

0 За читанням листа з фронту. 1944 р.

2-й ведучий. Скільки крові віддано дітям, скільки було пролито на трудовому фронті поту!

На фоні музики Шуберта «Аве, Маріє» 2-й читець виконує вірш «Мамині очі».

2-й читець

Мамині очі, журбою стривожені,
Ви ще з дитинства зазнали біди.
Ніби два озера, тільки наповнені
Очі сльозинками замість води.

Мамині руки, літами натруджені,
Зморщені старістю... Вас не спасти.
Мов шиї лебедів, пальці покручено.
Це ж від роботи вам болі нести.

Мамине серце, турботами січене,
Щедре на паску й безмірну любов,
Тепле, як літечко, втіхами вквітчане,
Мамине серце, зігрій мене знов!

Мамині очі, мамині руки,
Мамине серце, зігрій мене знов.

1-й ведучий. 1941-1945 роки. Україна в огні. Кривава битва з фашизмом забирає життя багатьох людей.

На екрані проєцируються слайди із зображенням образу матері, читці виконують уривок з оповідання О. Довженка «Мати».

1-й читець. Два тижні ховала Марія поранених. Стерегла хату, годувала, а коли все вийшло, ходила по селу просити милостині. І ніхто не одмовив їй і не спитав нічого, хоч кожний про себе й догадувався про щось: не пішла б же Стояниха отак просить для себе.

Та не судилося Марії вберегти дітей. Одного ранку наблизився раптом гарматний рев. У село ввалилася на відпочинок пошарпана в боях частина. Заметушилась, забігала німота, Марія глянула в хату:

— Діточки! Йдуть! — Німці на порозі.

— Що за люди?

— Сини мої.

— Брешеш.

— Не брешу, а клянуся!

— Обшукати хату!

— Не чіпайте, вони хворі... Поламані! Боже!

• — Гальт! Ваша мати?

— Мати,— сказав Рябов.

— Брешеш, комісарє! — та за зброю. Стала мати перед дітьми. Обох затулила.

— Не дам! Бийте мене... Не дам, людоїди! Голубчики, не чіпайте, не вовчиця ж вас народила, а людина, мати! — заплакала Стояниха.

2-й читець. Через дві години зігнали німці на майдані все село на очну ставку. Поставили Пшеницина й Рябова перед селом. Глянули вони на людей, ні одного знайомого обличчя навкруги.

— Прощавай, Урал,— прошепотів Пшеницин, поглянувши на друга.

— Прощавай...

— Люди добрі, адже ж це мої діти, Василь та-Іван! Погляньте-бо, хіба ж ви не визнаєте?

Билася Стояниха, мов чайка об дорогу.

— Кажіть же, що мої! Чого ж мовчите? Чи вам шкода їх признати? Людоньки! — благала мати німців і людей.

Люди плакали й признали. Навіть староста й поліцаї не посміли сказати «ні». Німецький офіцер ударив її з усієї сили в-праву і ліву щоку. Марія впала додолу, як сніп. Упавши ниць додолу від удару по голові, вона нескоро піднялася. Але вона чула, мов крізь сон, як гукали до неї Пшеницин і Рябов:

— Прощайте, мамо! Спасибі! З вами і вмирати не страшно!

Зчинилась стрілянина. Вони лежали на снігу, обнявшись обоє.

Марію взяли під руки і підвели до груші.

— Не вішайте, не сраміть мене. Не чіпайте, недолюдки. Не торкайтеся моєї шиї.— І сама наділа.

— Діти... — та й одділилась від землі.

1-й читець. Незабаром село відбили наші.

Довго лежав Василь на снігу коло груші. Ніхто не чув ні стогону, ні туги, ні скреготу зубів. Під самий уже ранок, коли до морозу скаменіло його серце і грізний гук возвістив зорю, Василь примовк, немов заснув од великої втоми. Потім, підвівшись із землі, він поцілував холодну материну руку.

Прощайте, мамо...
 Проходили дорогою на захід бойові загони.
 — Боєць Стоян!
 — Іду!
 — Що за жінка висить?
 — Мати!,   ••
 — Мати?
 — Мати, товариші, рідна моя мати!
 — Рота, сті-і-ій!.. Уперед, ма-а-а-арш!

Перед нею проходило військо без шапок. Шанували материнство, ідучи до бою. Ревіли гармати. Сонце сніги червонило. Од гарматного реву обсипався іній, і казкові сніжинки падали на материнські розплющені очі:

Вічна слава Вашому імені, мамо Маріє, красоти Вашій,..

Звучить пісня у виконанні Л. Лещенка «Мама моя», на фоні пісні демонструються на екрані фотографії воєнних років із зображенням матері.

2-й ведучий. Мама закладає в душу дитини найважливіші для людини та громадянина якості. Матері радянських воїнів так виховували дітей своїх, що їх не зломали ні жахи, ні лиха війни.

Інценівка. Учень, одягнений у військову форму, сидить за столом і перечитує написане письмо.

Солдат
 Я берегу себя, родная,
 Не бойся, очень берегу;
 Я город наш обороняю
 Со всеми вместе, как могу.
 Я берегу себя от плена,
 Позорнейшего на земле.
 Мне кровь твоя, чернее в венах,
 Диктует гибель, но не плен!
 Не бойся, мама, я не струшу,
 Не отступлю, не побегу.
 Возращенную тобою душу
 Непобежденной сберегу!

О. Берггольц

1-й ведучий. 3 ім'ям матері на вустах йшли в бій солдати — матері-Батьківщини, своєї мами. В ім'я матері, в ім'я життя кували перемогу.

Продовження інценівки. «Солдат» засинає за столом, і читець вимовляє вголос вірш «Мама».

5-й читець

В проломах стен гудит и пляшет пламя,
 Идет война родимой стороной...
 Безмолвная, бессонная, как пам'ять
 Старушка мать склонилась надо мной.
 Горячий пепел жжет ее седины,

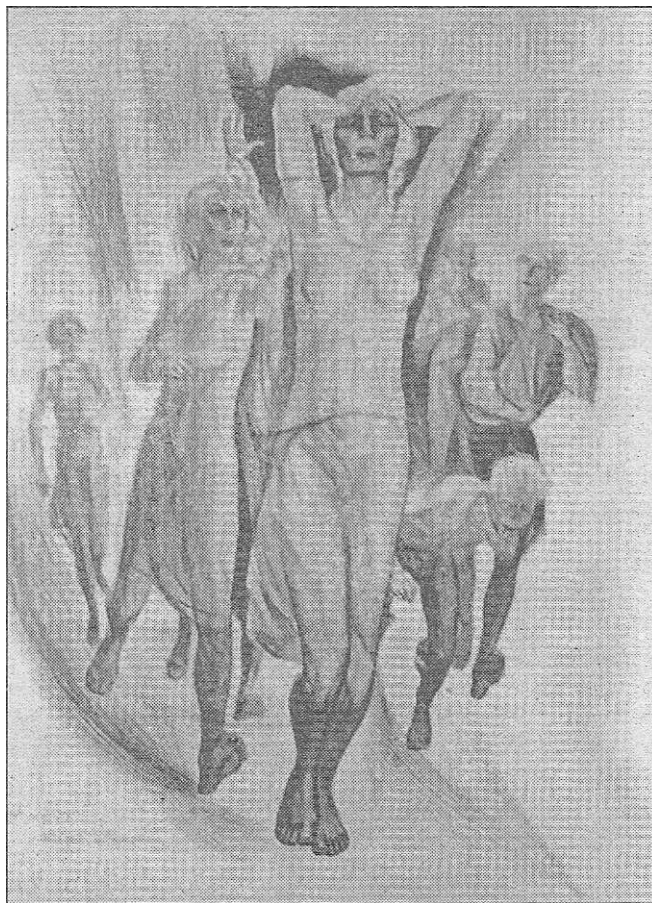
Но что огонь, коль сын в глухом бреду?
 Так повелось, что мать приходит к сыну
 Сквозь горький дым, несчастья и беду.
 А сыновья идут вперед упрямо,
 Родной земле, как матери, верни...
 Бот потому простое слово «мама»,
 Прощаясь с жизнью, повторяем мы.

В. Жуков

2-й ведучий. Найважче було бачити смерть дітей своїми очима. Бачити і не мати можливості допомогти їм...

Інценівка/Учениці напам'ять читають листи партизанки.

1-ша учениця. Завтра я помру, мамо. Ти прожила 50 років, а я лише 24. Мені хочеться жити. Адже я так мало зробила! Хочеться жити, щоб громити ненависних фашистів. Вони знущалися наді мною, але я нічого не сказала. Я знаю: за мою смерть помстяться мої друзі, партизани. Вони знищать загарбників.- Не плач, мамо. Я вмираю, знаючи, що все віддавала заради перемоги. За народ померти

и Едуард Морозов, Війна. Похоронка прийшла. 1986 р. .

СЦЕНАРІЇ

не страшно. Передай дівчатам: нехай ідуть партизанити, сміливо громлять окупантів!

Наша перемога недалеко! 29 листопада 1941 року

2-га учениця. Мила матуся! Пишу цього листа перед смертю. Ти його отримаєш, а мене вже не буде на світі. Ти, мамо, про мене не плач, Я смерті не боюся... Матінко, ти в мене одна залишаєшся, не знаю, як ти будеш жити. Я думаю, що Зоя тебе не кине. Гаразд, моя мила, доживай як-небудь свій вік. Мамо, я все ж тобі трохи заздрю:, ти хоч живеш п'ятий десяток, а мені довелося прожити 24 роки, а як би хотілося пожити й подивитися, яка буде далі життя. Гаразд, відкидаю мрії. Не можу більше писати: руки трусяться і голова не тямить нічого — я вже другу добу не їм, з голодним шлунком вмирати легше. Знаєш, мамо, прикро вмирати. Ну, гаразд, прощай, моя мила старенька. Як хотілося би подивитися на вас, на тебе, на Зою, милого Євгена, якщо збережете його, розкажіть йому, яка в нього була тітка. Ну, все. Цілую вас усіх і тебе, моя матуся. Твоя донька Віра

1-й ведучий. Сивіють від горя матері. Жодною мірою не виміряти втрат, нічим не вилікувати незагойних ран 'материнської душі.

Перегляд відеокліту С Мару «Балада про матір».

1-й читець

До сина іздалеку мати ішла,
Літ сорок дорозі трудній: оддала —
Сном вічним спочив під рудою плитою,
На камінь могильний" упала журбою —
Під камінь лежачий вода потекла,
Вода, яка лялалась гіркою сльозою,...

2-й ведучим. Низький уклін і наша скорбота матерям, чиї діти загинули в жорстокому вирії життєвих незгод.

1-й ведучий. Як важко змусити мовчати серце, бо воно не вмє миритися зі втратами. Вічно свіжі ра-

ни при щонайменшому дотику нинють нестерпно. І матері скаржаться небу, вітру, землі-годувальниці, закликають землю і небо врятувати, зберегти, повернути їхніх дітей.

2-й читець

Голубка по світу літала.
Єдиного сина шукала.
Вже крила її забруднились,
А очі дивитись стомились.
О, де ж ти, синочку, кохане дитя.
З минулого, знаю, нема вороття,
Я буду літати'усюди,
Можливо, щось бачили люди.-
Я буду блукати з ранку до тьми,
Я биль розжену своїми крильми,
Я світ облечу, обійду,
Аж поки тебе не знайду.
Ще довго голубка літала,
Не знала, голубка, не знала,
Що у бою син загинув.
І матір назавжди покинув.
Літала у гори, на схили,
Не бачила навіть могили.
Заплакала гірко, щосили
Й обрізала стомлені крила.

2-й ведучий. Ніхто не вмє так чекати, як матір. І чи треба: говорити, яке несказанне щастя для матері, коли діти поверталися живі з фронтів!

Перегляд на екрані відеофільму «Реквієм на піску».

1-й ведучий / / .

Я не хочу, чтоб голос орудийной канонади
Услншал мой ребенок, мой и твой.
Пусть мир взорвется криком: «Нет! Не надо!
Мне нужен сын не мертвий, а живой!»

О. Бергтольц

Звучить пісня «День Победы» у виконанні Л, Лещенка,
Усі встають.